

а в особистісні, які дозволяють їй усвідомлювати свою справжню цінність і творити себе «за Його образом і подобою». Через своє ставлення до Бога людина виражає ставлення до себе, увиразнює для себе смисл життя, вибудовує свою особистість. Тільки так вона може протистояти життєвій суті, розпорошеності свого буття, загубленості, гріховності тощо.

Література

1. Кримський С. заклики духовності ХХІ століття. Київ : Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 32 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-348-7-38>

ФЕНОМЕН ПОСТПРАВДИ В СУЧАСНОМУ МАСМЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Скороход А.О.,

студентка ІV курсу спеціальності «Культурологія»

*Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

«Хто володіє інформацією – той володіє світом» – відома цитата Натана Ротшильда, яку ще в минулому столітті використав Вінстон Черчилль в одній зі своїх промов. Минуло десятки років, західне суспільство перейшло із індустріальної концепції буття в інформаційну, а фраза, закарбована англійським банкіром стає ще більш актуальною. Проте варто уточнювати, якою саме інформацією потрібно володіти щоб володіти світом?

Говорячи про явище постправди ми автоматично відносимо його до рамок новітньої історії. Дане поняття навіть слугує характеристикою для періоду часу у який ми живемо. Інформаційне суспільство з специфічними інструментами цифрової культури та новими медіа, яке прийшло на зміну індустріальному поставило своєю головною прерогативою вироблення саме продукту нематеріального, а умовного, який неможливо окреслити фізично, а натомість знання стали найціннішою валютою. Проте з іншої сторони доступність до інформації розмило рамки її достовірності. Тому тепер вислів, який так

люблять приписувати Черчиллю набуває нових рис. Чи кожна західна людина, яка має необмежений доступ до інформації володіє світом?

Аксіологічне значення даного феномену не дорівнює брехні, адже істина не відкидається, а навпаки – вона множинна і в кожного своя, яка претендує на право бути єдиною. Апелювання до емоційності, подвійних стандартів та архетипів є невід’ємною складовою інструментів створення постправди. Почнемо з того, що ХХ століття принесло в суспільство багато змін, і однією з ключових є філософія модерну, яку відкидала все старе і натомість будувала нове. Старі істини та уявлення про функціонування суспільства та світу в цілому стали неактуальними. Маємо нову картину світу, у якій немає місця мета-нарративам. Разом із тим і пройшла реконструкція поняття самої правди. Для того щоб краще дослідити феномен постправди варто звернутися до класичних філософських категорій правди, чи радше сказати «істини». Класична школа еллінської доби, серед яких Платон і Сократ, і на основі якої побудована європейська філософія пропонує таке визначення істини. Сократ, як один із найвидатніших мислителів проповідував ідею того, що істина нерозривно пов’язана з мораллю і етикою. Тобто, вона персоналізована і побудована на основі принципів і чеснот людини. Але з цього випливає, що вона є суб’єктивною і в незалежності від благородства та просвітлення людини все ж буде упередженою. Платон же відійшов від персоналізації істинного знання, і робив акцент на тому, що вона існує на рівні ідеї, які поза людським контекстом і є універсальною. А якщо піти далі, до епохи названої Середньовіччям, то істина – це є бог, тобто, Біблія. Бачимо, що поняття істинного знання є диференційним і змінюється відповідно до різної епохи та суспільних нарративів.

Постправда як термін виник у 2016 році як реакція на вибори Президента США. На результати виборів значно вплинула інформаційна кампанія, яка розгорнулася на теренах соціальних мереж. Тоді прихильники того чи іншого кандидата розгорнули потужний інформаційний бій, де апелювали до різних фактів та вигадок аби просунути свого фаворита. У тому ж році «постправда» стала словом року за Оксфордським словником. Однак, хоч і вважається, що цей термін є новим, і виник в процесі демократизації інформації, однак, на нашу думку, він існує весь період історії людства, відтоді як еволюція перетворила *homo neanderthalensis* на *homo sapiens*.

У своїй книзі «21 урок для 21 століття» відомий історик та філософ Ювал Харарі говорить: ««*Homo sapiens*» – це вид пост-правди, чия сила залежить від створення вигадок і вірування в них». На нашу думку, дана цитата історика неабияк точно окреслює всю масштабність та позачасовість такого явища як постправда. Якщо окреслити поглядом

світову історію розвитку цивілізації, то дійсно бачимо, що феномен постправди існував завжди.

Вміння маніпулювати та організовувати людей навколо конкретної мети фактично ніколи не проходить без інструментарію постправди. Найбільш очевидним типовим прикладом постправди є політичні ідеології. Політичні режими, які приходили у країни і мали на увазі докорінно змінити весь світоглядний устрій, впроваджували десятиліттями свої наративи через інструментарій постправди.

У сучасному середовищі люди більш схильні до аналізу інформації, яка їм надходить. Фейкова новина, поширена через Твіттер чи Інстаграм зараз, у яку вірить велика кількість людей, недовговічна, і піддається оціночній критиці і з часом розкривається і переходить в категорію постправди. Фейк, поширений 50, 100 і 150 років тому існував століттями і в більшості випадків ставав правдою.

Проте, продовжуючи твердження, про те, що постправда поняття не нове, Візьмемо за приклад історію, яка майже 500 років вважалась цілковитою правдою, а по-суті виявилася типовою постправдою. “Невдатна скривдила мене природа – ні постаті, ні вроди я не маю, потвора недороблена, у світ цей дочасно кинута напівлюдина, такий бридкий, кульгавий, що й собаки на мене брешуть, як до них наближусь” – так розпочинається п’єса В. Шекспіра про короля Англії Річарда 3 Глостера. В історії Англії є сторінка боротьби між двома родинами династії Плантагенетів – Ланкастерами і Йорками, де зрештою на трон сіли Тюдори, започаткувавши одну з наймогутніших королівських династій. Тюдори, об’єднані з Йорками всіляко намагалась зганьбити останнього з ратифікованих королів династії Плантагенетів – Річарда. Тому, стали поширювати в маси вигадки і плітки. Зрештою, придворний письменник Єлизавети I, Вільям Шекспір написав п’єсу, в якій на віки закріпив образ Річарда як підлого, жорстокого і до того ж понівеченого від природи короля. Насправді у 2012 році історики спростували дані твердження. У XV столітті література та плітки були тодішніми масмедіа, тому такий принцип подачі інформації є цілковитою постправдою.

Тож, аналізуючи вищеописані аргументи, ми приходимо до висновку, що постправда не є продуктом сучасного суспільного устрою з характерною для нього демократизацією інформації. Постправда існувала та існує завжди, і невідривно пов’язана з розвитком історії homo sapiens.

Література:

1. Макінтайр Л. Постправда. Київ : Arthuss, 2021. 208 с.
2. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. Book Chef, 2022. 416 с.

3. Річард III – Вільям Шекспір, повний текст твору. *Бібліотека української літератури УкрЛіб*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1246> (дата звернення: 24.09.2023).

4. Андрущенко, В. П. Етика війни. *Культурологічний альманах*. 2023. 2. 124–130.

5. Русаков С.С. Інструменти цифрової культури: культурологічний погляд на інновації в освітній галузі. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова* : збірник наукових праць. 2015. Київ, Вип. 33(46). С. 130–136. Серія 7 «Релігієзнавство. Культурологія. Філософія».

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-348-7-19>

**ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ІНДИВІДУУМА ТА ФЕНОМЕН
КОНЦЕПТУ «ФІЛОСОФІЯ ДИПЛОМАТІЇ» В УМОВАХ
МОНДІАЛІЗОВАНОГО СВІТОУСТРОЮ ХХІ СТОЛІТТЯ:
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ
І ПРОТОКОЛЬНО-ЕТИКЕТНИЙ ДИСКУРСИ**

Ціватий В. Г.

*кандидат історичних наук, доцент,
Заслужений працівник освіти України,
доцент кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Ціннісні орієнтири та ментальні установки в сучасному суспільстві набувають усе більшого поширення в політико-інституціональній системі координат міжнародних відносинах сучасного багатополярного світу [1, с. 30–33; 2, с. 22–28].

Об'єкт даного дослідження – міжнародні відносини і філософсько-соціокультурний вплив етикетно-протокольних норм та філософських парадигм на формування їх особливостей. Предметом дослідження представленої розвідки є феномен філософії дипломатії як інструмент зовнішньої політики держави та ментальної основи сучасного світогляду дипломата [3, с. 43–47].

У мондіалізовану епоху зміни парадигм у сфері міжнародних відносин та інституціоналізації превалюючих глобальних трендів